

... És megindult az életet jelentő közlekedés

Húsz éve szabad a magyar főváros

A Budapest felszabadításáért folyó küzdelem, félszáz napos kemény küzdelem után — húsz esztendővel ezelőtt — 1945 február 13-án véget ért. A fasiszta hadsereg utolsó maradványai is megadták magukat a Vörös Hadsereg diadalmas csapatainak.

Január 18-án a szovjet csapatok felszabadították Pestet. A fasiszta egységek ekkor Budára vonultak vissza, s maguk mögött felrobbantották a még épségben maradt Duna-hidakat. A német csapatok a több hetes küzdelem során megkísérelték a kitörést, azonban a felszabadító csapatok ezt is megghiúsították. A gyűrűbe rekedt egységeket felmorzsolták, az életben maradtak pedig február 13-án feladták a mar régen kilátástalan küzdelmet.

*

Azon a reggelen derült volt az ég Újpest fölött. A naptár január 10-t mutatott és dermedt csönd ült a város fölött. Éjszaka még repesztő zajjal dühörögtek a német páncélosok a Rákos úton Palota felé, de *kegyetlen csörmpölésük mindinkább távolodott*. S mire nappal lett, elenyészett a háború zöreje.

A BSZKRT BUR-telepén

pincéztek a villamosvasútnak azok az alkalmazottai, akik otthonukban joggal féltették életüket a házakat pásztázó fasiszták dühétől. Az üvegszerűen dermedt némaság jelezte először, hogy *eloszlott végre a lédérceg álmom, igazán olyan lett végre a hajnal, amit a szabadság hajnalának nevezhettek a bujdosók*. Köztük Somogyi János is, az oktatási csoport dolgozója.

Húsz év után most így emlékezik vissza az életre eszmélés első óráira, napjaira:

— Először ki-ki hazafelé indult. Vajon mi van az otthoniakkal? — Élnek-e, épek-e? Amerre a hazafelé tartó utam vezetett, a tekintetemet *mindenekelőtt a vasútra vettem: mi maradt meg belőle?* Karácsony óta állt a forgalom. Igaz, a kocsik meglapultak a remizben, nagy baj nem érte őket, de minden más, ami a vasutat jelentette számomra, száználmas képet mutatott. *Míntha őrvjngő boszorkányok garázdálkodtak volna a vezetékek hálózatán, görcsbe csavarodott huzalok mindenfelé, a sínek hálózatán pedig aknamarta, szilánk-szaggatta sérülések éktelenkedtek.*

— »Úristen, lesz-e ebből megint forgalom?« — így gondolkodtam, bandukolva romok, kidőlt-bedőlt kerítések között. Másnap már megbizonyosodtam: *lesz*. Január 11-én értesítést kaptam, menjek a városházára. Sokan szorongtunk egy terebben. Mi »Beszkártosok« külön csoportot alkottunk, vártuk mi lesz,

Nefodov őrnagy beszélt

a tömeghez, lényegileg azt mondta a városparancsnok, hogy *meg kell indítani az életet és az élet természetesen a közlekedéssel indul*. Igazolványokkal látott el bennünket s egyhámar ott csoportosultunk Balogh Lajos főellenőr körül. Lehattunk kétszázan, háromszázan, bizony nem olvasgattuk a létszámot. A főellenőr ketté osztotta a Beszkártosokat, a tennivalók szerint. Megtudtuk, hogy naponként, délbén, a *szovjet hadsereg éléstárából származó ebéd vár bennünket* a BUR-telepen.

— Rámbízták, szerezzek szentet a PHOEBUS villanytársaság áramfejlesztő telepének megincitására. A gyárakban imitt—amott szénkészletek hevertek, azt eljuttattuk a villany-telepre, hogy *útnak indulhassanak az első teherszállító szerelvények Újpest területén*. Az volt a cél, hogy a palotai vasútállomás és az angalföldi pályaudvar között, a Váci úton az Egyesült Izzó felé, és végül Újpest és a Nyugati pályaudvar között haladhassanak a vonatok. Nem kevesebbről, mint *arról volt szó, hogy a palotai állomáson vesz-*

Budapestre vonatkozó újságcikkek				Oszályozás	
Szerző:	Németh Imre			Tárgy	385.83
Cím:	És megindult az életet jelentő közlekedés. Húsz éve szabad a magyar főváros			Hely	
Forrás:	Hírlapok			Idő	1965
(Hely)	1965. február 5.	(Köt. v. fiz.)	(Oldal)	Személy	
(Idő)				Helyszám	

teglő szovjet szerelvények tartalmát, a burgonyát, eljuttasuk az éhező Budapestnek — a város közepébe.

— A szerelők már javában dolgoztak a felső vezeték helyreállításán, munkájukat szakadatlanul életveszély kísérte, hiszen a *Margitszigeten* beásott németek szertelenül lőték az útvonalakat. Akadt is hősi halott a szerelők között. Külön nehézséget okozott a Lehel út fölötti vasúti híd lerokkadt beton tömege. Ott hevert az aluljáró vágányain. Mi, Beszkártosok, *lapáttal és kézzel tettük szabaddá a pályát*, rövid idő alatt. Szabad volt az út a Nyugati pályaudvarig!

Somogyi János villamosvezető volt, felkapaszkodott hát az első mozdonyra. *Máig sem felejtí el azt percet, amikor karjának mozdulatára zörögve, döccenve, de győzelmesen megindult a szerelvény a város felé.* Mögötte a vagonok,

tele burgonyával, kocogtak egészen a Kiskörútig, a városházáig. *Itt jutottak először élelemhez a pestiek.* A többi között azért is, mert a *villamosvasút dolgozói már az újjáépítés első perceiben helytálltak.*

— Hetek múlva

a BUR-telepen már teljes üzem dolgozott. Életre kelt az oktatási osztály is, hogy sürgősen pótolja azokat, akiket nyomtalanul elsöpört a háború vihara. Az oktatás mielőbbi megkezdésének munkájában jelentős szerepet játszott *Földvári Aladár*, a szakszervezet jelenlegi főtitkára. Átszervezte az osztályt, s mint műszaki szakember az oktatási eszközök, műszerek helyreállítását, üzembe helyezését vezette.

Húsz évvel ezelőtt történt mindez. És február 13-án az egész magyar főváros felszabadult. Megindult az életet jelentő közlekedés.

Németh Imre